

TESTAMENTS FETS A SANT MAGÍ DE LA BRUFAGANYA

Montse Rumbau

Miquel del Folch

Miquel del Folch consta com a estranger i viu al terme de Rocamora. El 3 de setembre de 1606, fan un pacte per escrit ell i en Joan Vidal davant de fra Domingo Lledó. El Joan Vidal viu a St. Magí, a la caseta del Sr. Navarro.

Aquest pacte es troba en el llibre de testaments de St. Magí que va del maig del 1606 fins al desembre de 1733.

El Miquel deixa a càrrec d'en Joan Vidal un parell de bous que tenen a mitges. No només tenen els bous a mitges, també sembren a mitges, l'heretat que fa anys cultiven junts. Ara el Miquel posa en el seu lloc a un home que ajudarà en els treballs al Joan Vidal. El Miquel pagarà a aquest home les despeses i el sou que pactaran.

També li deixa al Joan Vidal una "burreta" amb un pollí, que també tenen a mitges, juntament amb els dos bous, donant-li permís perquè els pugui vendre, però li ha de donar raó de la venda quan ho faci.

Com a testimonis: dos estrangers, com el mateix Miquel del Folch:

Pere Pater

I Michael Ployer.

El Miquel del Folch, pocs mesos abans, el 25 de maig, havia fet testament, estava malalt "*en un aposento de la devota casa del Gloriós Sant Magí*". Ens diu en el testament que vol ser enterrat a St. Magí i dota la seva ànima en 10 lliures, i com a marmessors elegeix el mestre Pere Armejach del terme i parròquia de Sta. Perpètua i el mestre Torrents dels Casals. I deixa a la seva ànima hereva de tots els seus béns, deixant que els marmessors ho distribueixin per fer misses i aniversaris "*per mi i els meus*".

Testimonis:

Pere Pater, borgonyó i imaginaire – escultor d'imatges–

I mestre Joan Morien, també borgonyó, i també imaginaire.

Per què deixa els animals al Joan Vidal, i posa un home a treballar en el seu lloc? Va fer testament perquè pensava que moriria, potser quan fa el pacte continuava malalt i continuava pensant que tenia la mort a prop i per això volia

deixar les coses arreglades amb el Joan Vidal, que segurament era amic seu.

El Miquel tria com a testimonis del seu pacte amb el Joan Vidal a dos estrangers com ell:

Pere Pater

I Michael Ployer.

Els dos borgonyons i imaginaires i els dos vivint a St. Magí.

Com a marmessor del seu testament a un altre estranger:

Pere Armejach, també imaginaire.

El Pere és germà del Joan Armejach, que també té el mateix ofici i viu a St. Magí. El Pere viu a Valldeperes, que està molt a prop de St. Magí, i després al mas de l'Hortalà, que pertany a la parròquia de Sta. Perpètua, però que no hem pogut localitzar.

Hi ha un Joan Vidal que és occità, del bisbat de Tarba, del lloc d'Orincles, i el trobem a St. Magí el 1616. No sabem si el Joan Vidal amb qui té tractes en Miquel del Folch és del país, o és el Joan Vidal occità. En el document on fan els tractes, no consta que sigui "estranger", com sí consta el Miquel del Folch. Potser doncs no es tractaria del mateix.

Els "estrangers", que són pràcticament tots occitans, es feien costat entre ells.

Crida l'atenció en aquests anys, la quantitat d'occitans que hi havia a St. Magí. Uns hi vivien, d'altres hi pujaven.

Potser n'hi pujaven tants perquè sabien que era un lloc on hi vivien molts.

Occitans que vivien a St. Magí:

14!

Cinc imaginaires:

Joan Armejach, Pere Pater, Miquel Ployer, Joan Moria, Pere Guiamet.

Miquel del Folch, Joan Bintet, Joan Ferrer, Bertran Vaguera, Joan Vidal, Joan Bonal, Joan Llorens, Jaume Nogués i Vicenç Duran.

Els comencem a trobar el 1606, alguns consta que ja fa anys que hi viuen.

Un pagès ric a Sant Magí

Joan Fitor és un pagès de la Casa Gran del lloc de la Manresana. El 22 febrer de 1688 és a St. Magí, està malalt i té por de morir, i per això decideix aquest dia fer testament.

Com a marmessors escull al Prior de St. Magí "*que vuy és y per temps serà*". (aquesta frase la diuen molt, referint-se al prior, volent dir que ara hi ha aquest, però que sempre n'hi haurà algun).

I al seu gendre Vilella, de la vila de Montblanc.

Vol ser enterrat al convent de St. Magí, allà a on el Prior li semblarà millor. Vol 12 sacerdots a l'enterrament, i encarrega 25 misses resades, de caritat acostumada de 4 sous cada una.

Deixa a la seva filla gran 400 lliures. Una quantitat molt important. A les altres filles els deixa 150 lliures.

Anomena hereu al seu nét Francesc.

Fet el testament a St. Magí, queda en poder del Prior fra Jacinto Ferrer, també notari públic i rector de Rocamora i St. Magí.

El Joan no devia conèixer ningú de la zona, perquè els testimonis són dos frares:

Fra Josep Ginesta i fra Francisco Furet (no queda clar aquest cognom).

Resum

El Joan Fitor havia de ser un pagès ric, segurament la Casa Gran era un mas important. En el testament hi diu ben poques coses.

Deixa quantitats importants de diners a les seves filles, 150 lliures a cada una, i a la gran 400 lliures. No diu però ni el nom de les filles, ni quantes són. Ni diu res de la seva muller, tot i que no consta que sigui vidu. Encara que potser ho és i no ho diu.

Què feia aquest pagès a St. Magí?

Potser havia anat a veure el seu gendre, i per tant a la seva filla a Montblanc, i un cop aquí va decidir pujar a St. Magí? Potser va anar a veure el gendre per fer algun tracte comercial? Era un home molt religiós? Les 25 misses que vol que es facin després de la seva mort, potser mostren que sí que ho era.

Era, però un home que no exigia molt, no era un home obsessionat amb les misses, ni el lloc on s'havien de fer: diu que l'enterrin on al Prior li semblarà millor. Potser feia poc que havia arribat a St. Magí i no sabia on eren els millors llocs on ser enterrat.

Potser es trobava molt malament quan va fer el testament i no tenia ni esma

d'entrar en detalls. Potser va morir al cap de poc. O potser es va recuperar i va poder tornar a casa.

Com que no l'hem trobat l'any 1688 en el llibre d'òbits de St. Magí, hem de suposar que es va recuperar i va poder marxar. Encara que potser va morir pel camí, si no estava del tot recuperat, aneu a saber. O potser va ser rebut al seu mas amb grans abraçades de les filles.

Suposicions que fem per intentar acostar-nos al Joan Fitor, el pagès de la Manresana que estava a St. Magí i va haver de fer testament perquè tenia por de morir. De fet, ens diu molt poques coses en el seu testament. Tampoc sabem quina masia devia ser la del Joan Fitor.

Onofre Alemany Beumala: un fals pobre

Tant el nom d'Onofre, com els dos cognoms, Alemany i Beumala, són molt de St. Magí.

L'Onofre, però, no era de St. Magí, era de Conesa, com els seus pares, el Jaume Alemany i l'Àngela Beumala.

L'Onofre és solter -ens trobem al 1844- (fins ara es feia servir la paraula fadrí, veiem que a mitjans del XIX ja trobem la paraula solter).

Consta també com a pagès i és gran, té 72 anys. El 28 de setembre del 1844 fa testament. Està malalt i tem morir. És a la pallissa de la Casa Nova de la Font de St. Magí, i és en aquesta pallissa on fa testament. Ens explica ell mateix que estava demanant caritat, quan es va trobar

malament i es va refugiar a la pallissa.

D'entrada el primer que un pensa és que com és que un pobre que demana caritat vol fer testament. Això vol dir que té alguna cosa per deixar i que per tant no deu ser un pobre.

Com a marmessors escull el seu nebot, el Josep Alemany, i Anton Bonet, els dos de Conesa.

Vol ser enterrat a la parròquia on mori, i que després de la seva mort se celebrin 10 misses, i que els funerals que es facin siguin els acostumats de la casa pairal d'on és ell.

I fa hereu el seu nebot, el Josep Alemany. Els testimonis cridats són de St.

Magí, el Miquel Segura i l'Isidro Carol.

En el llibre d'òbits trobem el seu enterrament. I consta que va morir a la pallissa. El nebot, l'hereu de la casa pairal, es va fer càrrec de totes les despeses.

No sembla que l'Onofre fos un home amb demència senil, perquè quan fa el seu testament està ben lúcid, i ho explica tot ben clar. Però alguna cosa no quadra, no era un pobre, però sabem que demanava caritat. I tant en el testament com en el llibre d'òbits es parla de la casa pairal, que, pel que sembla, havia de ser una casa important. Per què vivia com un pobre? Potser és que ben bé no estava. I potser per això, quan mor, ve a St. Magí el nebot, i es fa càrrec de tot.